

Monumentnummer*: 507110

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 28 mei 1997
Kadaster deel/nr 82656/42

Woonplaats* Raard
Gemeente* Noardeast-Fryslân
Provincie* Fryslân

Kadastrale gemeente* Holwerd
Sectie* F
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 790

Omschrijving**

Inleiding

Van de eenvoudige KERK nabij Raard die onder Eclectische architectuur met invloeden van de Overgangs-architectuur werd gebouwd, is volgens de gedenksteen rechts naast de ingang "DE EERSTE STEEN / GELEGD DOOR / K.J. POSTMA / 29 MEI 1918". De zaalkerk vervangt een kerk uit 1893, waarschijnlijk op dezelfde plaats, waarvan in het tochtportaal de gedenksteen is ingemetseld met het opschrift: "DEN 2 SEPT 1893 / DE EERSTE STEEN / GELEGD DOOR / T.J TOLSMA / PS 92, vs 14-16."

Het interieur van de kerk is vrijwel geheel oorspronkelijk en bezit vrijwel al het originele meubilair.

Het kerkerrein was eertijds door een sloot van de openbare weg gescheiden; de dam is nu nog herkenbaar in het toegangspad. De kerk is aan de achterzijde door een tussenlid verbonden met een lokaal.

Omschrijving

De zaalkerk heeft globaal een rechthoekige plattegrond met een risalerend portaal, aan de zijgevels driezijdige uitbouwen met zij-ingangen en aan de achterzijde een kerklokaal met consistoriekamer. De kerk is opgetrokken in bruine bakstenen verlevendigd met rode strengpersbakstenen banden en strekbogen, kunststenen aanzetstenen, neggeblokken en hardstenen lateien. Het zadelschilddak is in hoofdzaak gedekt met gesmoorde kruisspannen. De torenspits en de aankappingen van de zijportalen zijn belegd met leien in Maasdekking. De voorgevel is visueel in twee bouwlagen verdeeld door de groepering van gepaarde rondboogvensters met gekleurd glas-in-lood onder strekboog en is symmetrisch ingedeeld. Op de middenas een risalerende portaaltravee en een vrijwel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

inpendige toren; aan weerszijden de gepaarde rondboogvensters en op de hoeken eenmaal verjongende hoeklisenen, die voortzetten in een uitkragend en klimmend fries dat onder de klokkenzolder aansluit op het torenlichaam. De gevellijst van het hoofdportaal heeft aanzetstenen, een rollaag en een aveinkel met een eenvoudig diepreliëf; in de geveltop een gedenksteen met een bij-belse tekst ontleend aan Mattheüs 28:20. De rondbogig gesloten entree onder streklaag en op natuurstenen aanzetstenen heeft een porte brisee onder een hardstenen latei en een tweetreeds hardstenen stoep. In het segmentvormige bovenlicht is een roosvenster met bakstenen tracering. In het torenlichaam zijn van onder naar boven: een rondboogvenster met gekleurd glas-in-lood, een zolderluik onder een hardstenen latei en de klokkenzolder zonder luidklok. Aan alle vier zijden van de dakruiter zijn galmgaten onder een hardstenen latei en met galmborden. De torenspits heeft aan vier zijden een klimmende lijst onder de geveltoppen en wordt afgesloten door een vierzijdig ingesnoerde spits met een smeedijzeren bekroning met granaatappel, vaste windrichtingspijl en weerhaan. De beide zijgevels zijn vijf raamtraveeën diep en geleed door eenmaal verjongende lisenen; elke travee heeft een gepaard stel rondboogvensters van verschillende grootte met gekleurd glas-in-lood. De gevels zijn verlevendigd door banden in rode strengpersbakstenen, langs onder- en bovendorpel van de vensters. In het midden van de zijgevels een topgevel die volgens hetzelfde principe is gedetailleerd als het hoofdportaal, met een drizijdige aankapping waarin een zij-ingang onder een rollaag en twee rondboogvensters. De aankapping is belegd met leien in Maasdekking. Aan de achterzijde van de kerk een ingang onder een getoogde streklaag naar het kerklokaal. Deze ingang is in de rechter zijgevel nog herkenbaar in het tussenlid. In het lokaal en de kerkeradskamer zes gepaarde drieruits rondboogvensters tussen lisenen.

Het INTERIEUR van de kerk is structureel gaaf. De inpandige toren is maatgevend voor het tochtportaal bij de hoofdingang. Het torenlichaam is gesloten. Naar de kerkzaal zijn twee deuren. De kerkzaal heeft een beschoten plafond met ventilatioeroosters. De kap heeft een springwerkconstructie en ijzeren trekstangen. Het eenvoudige bankenplan met theatersgewijze opstelling en twee gangpaden is oorspronkelijk. Tegenover de ingang is de podium-preekstoel, waarboven het orgel. De zij-ingangen geven via een halletje toegang tot het kerklokaal en de kerkeradskamer. Het interieur bevat ondermeer de volgende waardevolle onderdelen: de oorspronkelijke banken met eenvoudig lineair diepreliëf op de bankwangen, de deuromlijstingen en de podiumpreekstoel. In de zijportalen hebben de plafonds de oorspronkelijke geschablonerde beschildering. In de kerkeradskamer de oorspronkelijke scharnierende paneelwand. Op de orgelgalerij staat een eenklaviersorgel van de firma Bakker & Timmenga uit Leeuwarden in een gesneden kas. Orgel en orgelkas zijn niet van waarde uit het oogpunt van monumentenzorg. Volgens een opschrift, aan de binnenzijde van de deur, is het geplaatst op 22 maart 1908, vermoedelijk in de oude kerk. De oorspronkelijke dispositie is uitgebreid.

Waardering

De Gereformeerde kerk, gebouwd in 1918 onder Eclectische architectuur, is van algemene cultuurhistorische waarde:

- als karakteristiek voorbeeld van de traditionele kerkbouw van de Gereformeerden,
- vanwege de hoge mate van architectonische gaafheid van het exterieur en van het interieur,
- vanwege de redelijke mate van esthetische kwaliteit van het ontwerp,
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek, in het bijzonder van het interieur,
- vanwege de hoge mate van belang als beeldbepalend object buiten het dorp.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Religieuze gebouwen

Kerk en kerkonderdeel

Kerk